

Podjetniški glas Primorske

ŠT. 227

JULIJ IN AVGUST 2015

<http://vem.gov.si>
<http://www.rc-tp.si>

Dodatne informacije:
Regionalni razvojni center Koper,
Ulica 15. maja 19, Koper
Telefon: 65 66 37 582

SloHra SOCIONET – Združeni pri razvoju novih zaposlitvenih možnosti s pomojo socialnega podjetništva

Projekt SloHra SOCIONET naslavlja temeljne razvojne probleme na ozemju Slovenije in Hrvaške. Ti razvojni problemi so se s prihodom recesije še okrepili in so predvsem: brezposelnost, povečanje števila dolgotrajno brezposelnih, gospodarska struktura z dokaj nizko dodano vrednostjo, ki ne temelji na lokalnih prednostih, in demografske spremembe (predvsem stanje prebivalstva in odliv mlajše generacije).

V teh razmerah so pod največjim pritiskom posamezne najbolj ranljive skupine prebivalstva, ki so najmanj konkurenčne na trgu dela in so posledično znašale na robu družbe. V razvoju socialne ekonomije in podjetništva vidimo učinkovit odgovor na resna ekonomska in socialna vprašanja, ki se odpirajo v teh regijah, saj je bistvo socialnega podjetništva prav uporaba obstoječih loveških in materialnih virov na drugačen, bolj produktiven način.

Projekt podpira razvoj in spodbuja socialno podjetništvo na slovensko-hrvaškem območju (Istarska županija, Primorsko-goranska županija, Karlovaška županija, Obalno-kraška regija, Primorsko-notranjska regija, Jugovzhodna Slovenija, Posavska regija), zato da bi izboljšali gospodarsko rast regij. Cilj se bo udeležil z razvojem ponudbe blaga in storitev, ki upoštevajo naravne, kulturne in loveške vire, s katerimi regije razpolagajo.

Aktivnosti vključujejo analizo razmer in prepoznavanje potreb v okolju, usposabljanje potencialnih ustanoviteljev socialnih podjetij, pomoč pri razvoju poslovnega načrta, spodbujanje k ustanovitvi socialnih podjetij in osveščanje o družbeno angažiranem delovanju v skupnosti. V okviru projekta bo ustanovljeno vsaj eno socialno podjetje v vsaki od sodelujočih regij, kar bo povečalo zaposlitvene možnosti.

V okviru projekta bo 2. julija 2015 potekal celodnevni brezplačni posvet z delavnicami "Socialno podjetništvo za boljšo družbo". Delavnico na temo vitkega poslovnega modela za socialna podjetja bo vodil **Tomaž Stritar** (Uspešen podjetnik), na vprašanje, ali je marketing v socialnih podjetjih drugačen, bo poskušal odgovoriti **Blaž Branc** (Baltazar), o tem, kakšen proračun potrebujemo za prodajne aktivnosti socialnega podjetja, pa bo govorila **Sonja Peklenik** (Kratos).

Projekt se je začel februarja letos, zaključil pa se bo aprila 2016. Vodilni partner je Regionalni razvojni center Koper, ostali partnerji pa so: Središče Rotunda, Koper, RRA Zeleni kras d.o.o., Razvojni center Novo mesto d.o.o., Regionalna razvojna agencija Posavje, Istarska razvojna agencija d.o.o., Razvojna agencija Karlovaške županije - KARLA d.o.o. in Rješka razvojna agencija Porin d.o.o. Projekt se financira s finančno pomojo sredstev ESRR, v okviru Operativnega programa IPA Slovenija – Hrvaška 2007-2013.

V Sloveniji je bilo konec lanskega leta registriranih približno 60 socialnih podjetij, od tega jih je v Obalno-kraški regiji pet: Brinjevka - socialne storitve, pridelava in predelava hrane, IstraTerra, Zadruga golf Lipica – razvoj golfa in turizma, Društvo brezposelnih oseb Obalno-kraške regije, Turistično gastronomski razvojni zavod Matjaž in Turistično razvojni Zavod Vrtnica. Prvi evropski razpisi za socialno podjetništvo, na katerih naj bi bilo na razpolago deset milijonov evrov sredstev, bodo objavljeni predvidoma letos jeseni.

Središče Rotunda je v sodelovanju s partnerji 29. maja 2015 organiziralo dogodek »SLO-CRO Networking: Podjetništvo za spremembe!«, namenjen mreženju slovenskih in hrvaških socialnih podjetnikov in predstavnikov nevladnih organizacij. Oblikovali so nekaj idej, ki bi jih jeseni lahko prijavi na evropski razpis programa ezmejnega sodelovanja Slovenija-Hrvaška. Središče Rotunda jeseni napoveduje tudi »start-up vikend« na temo iskanja socialno podjetniških idej.

Naložba v vašo prihodnost
Operacijo delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

Ulaganje v vašo budućnost
Operacijo djelomično financira Evropska unija
Evropski fond za regionalni razvoj

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
Evropa investira v podeželje

Regionalni razvojni center Koper
Centro regionale di sviluppo Capodistria

OBVESTILO UPRAVLJALCA LAS ISTRE

V letošnjem letu objava javnega razpisa za sofinanciranje projektov za razvoj podeželja preko LAS Istre ni možna, saj bomo LAS-i v Sloveniji pravice do porabe sredstev za projekte lahko prejeli šele v naslednjem letu. **Objava javnega razpisa za sofinanciranje projektov LAS Istre je predvidena v prvi polovici 2016.**

V letošnjem letu bomo zainteresirano javnost še naprej vključevali v pripravo razvojnega dokumenta Strategija lokalnega razvoja LAS Istre 2014-2020, ki bo podlaga za pridobitev pravic do porabe sredstev za projekte LAS in formalizacijo statusa LAS.

Za svetovanje in informacije v zvezi s projekti LAS Istre oz. možnostmi sofinanciranja projektov za razvoj podeželja preko LAS Istre lahko kontaktirate Dott. Mag. Heidi Olenik; heidi olenik@rc-kp.si, 05 663 75 80.

Regionalni razvojni center Koper
Upravljalca LAS Istre

ODPADKI so lahko ZELO uporabni

Metka Šori je koprška podjetnica, ki se je odločila za prav poseben izziv. Skupaj še z dvema oblikovalkama iz odsluženih predmetov izdeluje oblačila, modne dodatke, darila in celo pohištvo. Dekleta želijo s svojimi unikatnimi umetninami ljudem pokazati, da vseh odpadkov ne gre zavreči, saj jih lahko koristno ponovno uporabimo.

tunika iz rut in kravat
foto: NOWast3

Metka Šori je sicer absolventka mednarodne ekonomije in oblikovalka. Velet je delala v oglaševanju in oblikovala embalažo, nato pa se je odločila za preobrat. Iskati je začela predmete, ki navadno končajo v košu za smeti, in iz njih ustvarjati nove, uporabne izdelke. Pred dvema letoma je z Ljubljano in Uršo Skumavc, oblikovalko, diplomirano sociologinjo kulture in bibliotekarko, ter Novogoričanko Petro Doljak, doktorantko krasoslovja, ustanovila iniciativo NOWast3. Tri mlade oblikovalke so z združenimi močmi začele trajnostno naravnano podjetniško pot. Kar neverjetno se zdi, kaj vse je mogoče narediti iz stare embalaže in drugih predmetov, ki jih na potrebujejo več. Iz kavčnih vrečk izdelujejo denarnice, etuije in torbice, odslužene kolesarske gume predelujejo v lanične pasove, reklamne cerade za gledališke predstave se v njihovih rokah spreminjajo v pisane ženske torbice za vse priložnosti. Iz starih bombažnih majic se lahko splete poletno epico, pas pa je možno sešiti tudi iz kravat. Te so skupaj z rutami tudi del tunik in ženskih oblek. Staro pohištvo prav tako ni za odpad. Obledeno v živobarvno blago je prava paša za otroke in pisarni, obenem pa spodbudno deluje na delovni proces. Metka je tako sodelovala pri otvoritvi izolskega Centra uporabnih predmetov „Staro kot novo“ Komunale Izola in ob tej priložnosti opremila prav posebno sprejemno pisarno na upravi podjetja.

Tri ustvarjalke lahko koristno uporabijo mnogo izdelkov in predmetov, ki jih doma ne potrebujemo več, zato jih nikar ne zavržimo. Dobrodošli so odrabljeni torbice, nahrbtniki, potovalke, neelastični jeans, stari pasovi in drugi usnjeni izdelki, mehka embalaža Cedevite v vrečkah. Odpadne materiale zbirajo na umetniških tržnicah TALENT v Kopru in GO ART v Novi Gorici. Odslužene predmete lahko v Koprjo oddate tudi v Središču Rotunda v poslopju nekdanjih koprskih zaporov, kjer Metka uporablja coworking prostor, ki ga je tudi opremila v stilu „staro je boljše kot novo“.

pisarna iz prenovljenih elementov
foto: Vojko Rotar

Gre za poslovni prostor, ki si ga deli več podjetnikov, socialnih podjetij, nevladnih organizacij in podobnih iniciativ. V njem se povezujejo, si izmenjujejo ideje, iščejo možnosti sodelovanja in nižjih stroškov poslovanja.

V minulem šolskem letu je Metka pripeljala prakso ponovne uporabe tudi v 15 osnovnih šol Mestne občine Koper. V sodelovanju s Komunalo Koper je 2.300 otrokom razredne stopnje prikazala praktične vidike in primere uporabnih izdelkov, nastalih iz „smeti“. Skoraj 150 učencev pa je obiskovalo šolo ponovne uporabe Reciklandija – krožek, na katerem so se naučili ustvarjalnih tehnik in na inovativno razmišljanje, kako odpadke preleviti v nove uporabne predmete.

razstava Morski odpadki
foto: RRC Koper

Rezultate spretnih rok in bogate domišljije pri predelavi rabljenih materialov si lahko do avgusta ogledate na razstavi Morski odpadki v prostorih Občine Ankaran, na Jadranski cesti 66. Postavila jo je Metka v sodelovanju z Regionalnim razvojnim centrom Koper v okviru projekta MARLISCO – Odpadki v evropskih morjih: družbena osveščenost in soodgovornost, sofinanciranega iz 7. okvirnega programa Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti. Namen projekta, ki se je zaključil letos spomladi, je bil opozoriti javnost na problematiko odpadkov na obali in v morju ter osveščati ljudi o pomenu njihovega zmanjšanja.

torbica iz reklamnih cerad
foto: NOWast3

Regionalni razvojni center Koper je septembra 2014 organiziral istilno akcijo slovenske obale. Razstava je nastala iz dela zbranih odpadkov. Na njej so na ogled smeti, ki se znajdejo v našem morju in na plažah, ter uporabni izdelki, ki jih iz odpadkov lahko naredimo. Metka Šori je sodelovala z Regionalnim razvojnim centrom Koper tudi na začetku svoje samostojne podjetniške poti, saj se je vključila v projekt Podjetno v svet podjetništva ter z njegovo pomočjo pridobila nekaj osnov iz podjetništva. Podjetno v svet podjetništva sta financirala Evropski socialni sklad ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

spletna stran: www.nowast3.com
e-naslov: metkafizika@gmail.com

PRIJAVA GOTOVINE ZA EU POTNIKE

Vsi potniki, ki potujejo v EU ali iz nje z gotovino v vrednosti 10.000 EUR ali več oziroma z gotovino enake vrednosti v drugih valutah, morajo znesek prijaviti carini. Prijava je obvezna v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES), št. 1889/2005, o kontroli gotovine ob vstopu v EU ali izstopu iz nje (UL L 309, 25.11.2005) in Zakonom o deviznem poslovanju (Uradni list RS, št. 16/08, 85/09 in 109/12).

Kaj štejemo pod gotovino?

V skladu z določbami zadevne evropske uredbe gotovina pomeni:

- prenosljive instrumente, ki se glasijo na prinosnika, vključno s denarnimi instrumenti, ki se glasijo na prinosnika, kot so potovalni čeki, prenosljive instrumente (vključno s čeki, zadolžnicami in denarnimi nakazili), ki so izdani na prinosnika, indosirani brez omejitev, izdani v korist fiktivnega prejemnika ali v drugih oblikah, ki dopuščajo prenos naslova ob predaji, ter nepopolne instrumente (vključno s čeki, zadolžnicami in denarnimi nakazili), ki so sicer podpisani, vendar brez navedbe imena prejemnika plačila ali in
- gotovino (bankovci in kovanci, ki so v obtoku kot plačilno sredstvo).

Kje je treba oddati prijavo?

Prijavo je treba izpolniti in predložiti carini v pisni obliki na kontrolni točki pri vstopu v EU ali izstopu iz nje. Potnik lahko zahteva izdajo overjene kopije prijave.

Zakaj je prijava gotovine potrebna?

Prijava gotovine je potrebna zaradi EU in nacionalne zakonodaje in zaradi izogibitve kaznim v primeru kršitve.

Kaj se zgodi, če prijava ni oddana ali je napačna?

Če obveznost prijave gotovine ni izpolnjena, se gotovina lahko zadržati ali zapleni in lahko se naložijo kazni.

Vir: www.data.si

STROKOVNA EKSKURZIJA V HRVAŠKO ISTRO – PRIMER DOBRE PRAKSE REGIONALNE DESTINACIJE ORGANIZACIJE

V okviru projekta SMART INNO, ki je usmerjen v krepitev konkurenčnosti gospodarstva v Jonsko-jadranski regiji, Regionalni razvojni center Koper izvaja pilotni projekt vzpostavitve regionalne destinacijske organizacije Obalno-kraške regije. Po uvodni konferenci, ki je potekala meseca marca v Kopru, je bila za regijske deležnike 12. junija organizirana strokovna ekskurzija v Hrvaško Istro. Ekskurzije so se udeležili predstavniki občin, turističnih organizacij, razvojnih agencij, zasebnih podjetij in drugi. Udeleženci so se seznanili z delovanjem Turističnega združenja Istarske županije, ki velja za primer dobre prakse vzpostavitve in managementa turistične destinacije. Udeležence ekskurzije sta sprejela direktor istrske turistične organizacije g. Denis Ivošević ter predstavnica Istarske županije, ga. Manuela Hrvatina, ki sta podrobneje predstavila model organiziranosti, trženja in potek vzpostavljanja danes uspešne destinacije Hrvaška Istra ter v sklepnem delu odgovarjala na vprašanja. Svoje izkušnje s sodelovanjem sta opisala tudi predstavnika hotela in agroturističnega podjetja.

Projekt delno financira Evropska unija
Instrument za predpristopno pomoč

NARAVNE KOPALNE VODE V SLOVENIJI

Pred pričetkom kopalne sezone, ki na celinskih vodah traja od 15.6. do 31.8., na morju pa od 1.6. do 15.9., objavljamo priporočila za kopanje na naravnih kopalnih vodah (rekah, jezerih, morju). Poleg splošnih priporočil, so v prispevku navedena tudi **vsaj ena kopalna območja in naravna kopalnišča v Sloveniji, ki so vključena v državni monitoring (spremljanje) mikrobiološke kakovosti kopalne vode** ter kratek opis kakovosti kopalnih vodah glede na zadnji 4 letni niz podatkov (2011-2014).

- Kopanje v površinskih vodah - rekah, jezerih in morju - priporočamo le tam, kjer se spremlja kakovost kopalne vode in ne na nenadzorovanih vodnih površinah.
- Ne kopajmo se po močnem dežju, saj se zaradi padavinskega spiranja površin v zaledju lahko poveča mikrobiološka in kemijska onesnaženost vode. Nevarnost poškodb in utopitev je možna zaradi povečane pretoka (motnost vode, brzice ...), na morju pa zaradi visokih valov in tokov pri plimovanju. Zato ob nenadnem poslabšanju vremena pojdemo čim prej iz vode.
- Med plavanjem ne požirajmo vode, kar velja zlasti za otroke. Po kopanju se čim prej oprhajmo s pitno vodo. Kopalna voda ni pitna in je ne uporabljajmo za pitje in pripravo hrane.
- Zaradi nizkih temperatur vode (reke in jezera, ob začetku kopalne sezone) vstopajmo v vodo postopoma in ne pregreti.
- Pred skakanjem v vodo se pripravimo o vidljivosti do dna ter ustreznosti globine in dna izbranega mesta.
- Okužba z virusom mišje mrzlice je povezana z izpostavljenostjo izločkom glodavcev pri dejavnostih v naravi, tudi kopanju. Zato bodimo na bregovih kopalnih območjih in naravnih kopalniščih pozorni na morebitno prisotnost izločkov glodavcev in se jih izogibajmo.
- Poskrbimo za ustrezno zaščito pred soncem. V času, ko je moč sonnih žarkov največja, to je med 10. in 16. uro, omejimo izpostavljenost soncu. Poišimo senco in se ustrezno zaščitimo s primernimi oblekami ali pokrivali, o ali, sredstvi za zaščito kože pred soncem.
- Za svojo varnost lahko največ naredimo sami. Tako na kopalnih območjih kot na naravnih kopalniščih se kopamo na lastno odgovornost!

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Vir: www.nijz.si

Gostitelji so poudarili pomen izobraževanja turističnih delavcev in vseh deležnikov, ki sooblikujejo turistično ponudbo destinacije in povezovanja za skupen nastop na trgu.

Foto: Predstavitev delovanja Turističnega združenja Istarske županije s sedežem v Poreču.

Pilotni projekt vzpostavitve RDO v Obalno-kraški regiji se izvaja v okviru projekta SMART INNO (Jadranski ezmejni program IPA 2007-2013).

Ve informacij o projektu: Tina Matekovič, tina.matekovic@rrc-kp.si, RRC Koper, www.rrc-kp.si.

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

NAGRADA ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST HORUS 2015

Vabimo vas, da se prijavite na razpis za podelitev Slovenske nagrade za družbeno odgovornost – Horus 2015.

Išemo in nagrajujemo celovite pristope pravnih oseb in posameznikov k družbeni odgovornosti. Razpis so 15. junija 2015 v partnerskem sodelovanju s številnimi strokovno-interesnimi organizacijami objavili IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, PRSS - Slovensko društvo za odnose z javnostmi in SPIRIT Slovenija, javna agencija. Glavni pokrovitelj Slovenske nagrade za družbeno odgovornost HORUS 2015 je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Kaj s sodelovanjem na razpisu kot pravna oseba pridobite?

- S specializiranim vprašalnikom, usklajenim s smernicami ISO26000 in drugimi aktualnimi dokumenti o DO, vam bomo pomagali analizirati vaše stanje DO ter pripraviti poročilo o tem za neodvisne ocenjevalce.
- Dodatno 2 uri brezplačnega svetovanja organizatorja za prijavo na razpis in/ali uveljavljanje, vzpostavitev ali prenovu strategije družbene odgovornosti v vašem podjetju, zavodu, organizaciji.
- Posredno izobraževanje ključnega kadra o družbeni odgovornosti, spoznanja dobrih praks drugih podjetij, zavodov za izboljšanje vašega poslovanja.
- Več objav o vaši organizaciji v medijih.
- Možnost prejema nagrade Horus 2015 in/ali priznanja Finalist Horus 2015 ter s tem brezplačna uporaba logotipa Horus 2015, povečan ugled vaše pravne osebe v javnosti, med zaposlenimi, potrošniki, poslovnimi partnerji.
- Brezplačna udeležba na seminarju Horus 2015 (8.9.2015), kjer boste spoznali vse bistvene informacije o uveljavljanju družbene odgovornosti v vašem poslovnem okolju.
- 20 % popust pri prijavnini, brezplačni organizatorjevi in podporni partnerjevi projekta.

Vlogo oddajte do **25. septembra 2015**.

Spoštovani,

obveščamo vas, da je Slovenski regionalni razvojni sklad v Uradnem listu RS, št. 37, z dne 29. 5. 2015 in št. 41, z dne 12. 6. 2015, objavil

Javni razpis za dodeljevanje sredstev projektom na območju avtohtonih narodnih skupnosti, kot kombinacijo posojila in nepovratnih sredstev (v nadaljevanju: javni razpis) ter nato še manjše spremembe javnega razpisa.

Javni razpis in razpisna dokumentacija sta dostopna na povezavi: <http://www.regionalnisklad.si/razpisi/aktualni-razpisi>

1. JANUAR 2016

Od 1.1.2016 bodo morali vsi poslovni subjekti, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije, obvezna socialna zavarovanja urejati prek sistema e-VEM. E-VEM državni portal za podjetja in podjetnike (<http://evem.gov.si/evem/>) je portal, ki omogoča lažje, enostavnejše, hitrejšo in tudi cenejše poslovanje z javno upravo. Med drugim portal e-VEM uporabniku omogoča, da preko spleta ureja obvezna socialna zavarovanja (obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti).

Določeni poslovni subjekti lahko prek portala e-VEM že urejajo obvezna socialna zavarovanja, za preostale pa bo informacijska podpora še narejena do konca leta 2015. Obvezna uporaba sistema e-VEM je določena v devetem odstavku 7. člena v povezavi s [109. členom Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja](#) – ZMEPIZ-1. Projekt podpore elektronskemu urejanju obveznih socialnih zavarovanj se izvaja v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo, skrbnikom sistema e-VEM. Projekt delno financira Evropska unija, Evropski socialni sklad.

Vir in informacije: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, www.zzs.si

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Program razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020) je skupni programski dokument posamezne države članice in Evropske komisije, ki predstavlja programsko osnovo za risanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Program odraža nacionalne prednostne naloge, ki jih država članica opredeli na podlagi analize stanja kmetijstva, živilstva in gozdarstva.

Evropska komisija je dne 13. 2. 2015 uradno potrdila PRP 2014-2020 tudi za Slovenijo. Slovenija je tako v skupini prvih držav članic, ki bodo lahko začele izvajati ukrepe novega programskega obdobja. Finančno ta potrditev za razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja pomeni dobrih 1,1 milijarde evrov, od tega bo Slovenija prejela 838 milijonov evrov iz proračuna EU.

S potrditvijo programa lahko Slovenija začne izvajati ukrepe iz PRP. S tem pa se delo ne konča, saj sledi izdaja uredb, ki so vezane na izvajanje nove kmetijske politike. Letošnje leto bo izrazito administrativno naporno za samo ministrstvo, operativno naporno za svetovalno službo in druge podporne službe in naporno zlasti tudi za kmete in kmetice.

PRP 2014–2020 se osredotoča na tri glavna področja, s katerimi bo Slovenija zagotavljala izboljšanje biodiverzitete (29 % vključuje enih kmetijskih zemljišč), stanje voda (25 % vključuje enih kmetijskih zemljišč) in tal (27 % vključuje enih kmetijskih zemljišč), konkurenost kmetijskega sektorja (3,4 % kmetijskih gospodarstev bo prejelo podpore za naložbe) in socialno vključeno enost ter lokalni razvoj podeželskih območij (kar 66 % prebivalstva bo vključeno v lokalne razvojne strategije in vzpostavljenih bo skoraj 600 novih delovnih mest), s čimer v največji meri odraža nacionalne prednostne naloge, ki jih je Slovenija opredelila na podlagi analize danosti in stanja kmetijstva, živilstva in gozdarstva, pa tudi vpetosti teh gospodarskih panog v dogajanje na podeželju in celotnem prostoru.

Za krepitev konkurenčnosti bo namenjenih dobrih 20 % sredstev, za tržno povezovanje dobrih 9 %, za naravne vire skoraj 52 %, za diverzifikacijo pa več kot 15 %.

Več informacij: www.program-podezelja.si

Ob ina Sežana

19.06.2015 Javni razpis - za sofinanciranje programov oziroma projektov, ki niso bili predmet drugih javnih razpisov iz prora una ob ine Sežana za leto 2015 - sredstva župana za enkratne finan ne pomo i 2015 (Uradni list RS št.43/2015)

Ve : www.sezana.si

Ob ina Ajdovš ina

Javni razpis za dodelitev subvencij za projekte inovacij v letu 2015
Ob ina Ajdovš ina objavlja JAVNI RAZPIS za dodelitev subvencij za projekte inovacij v letu 2015.

1. PREDMET JAVNEGA RAZPISA so prora unska sredstva Ob ine Ajdovš ina, ki se bodo dodelila za projekte inovacij v letu 2015, in bodo pokrivala naslednje stroške:

- stroške za pridobitev patenta oziroma za zaš ito izdelka – do višine 3.000 EUR
- stroške izdelave za etnega prototipa – do višine 5.000 EUR
- predlogi inovativnih tehni nih rešitev – do višine 1.000 EUR
- tehni no dokumentirane inovativne ideje – do višine 1.000 EUR
- stroške tehni nih raziskovalnih nalog, ki so namenjene razvoju novih izdelkov oziroma inovativnih tehnoloških rešitev – do višine 2.000 EUR

Rok: do 31.8.2015; Ve : www.ajdovscina.si

Ob ina Piran

Javni poziv za izbiro ponudnikov toplih obrokov ob anom Ob ine Piran v letu 2015

»Javni poziv za izbiro ponudnikov toplih obrokov ob anom Ob ine Piran v letu 2015 je odprt najkasneje do 30.10.2015.«

Ve : www.piran.si

Razpis za Zlati grb Ob ine Piran

Komisija za podeljevanje priznanja Ob ine Piran Zlati grb Ob ine Piran razpisuje priznanje Ob ine Piran. Ob ina Piran vljudno vabi fizi ne in pravne osebe, da posredujejo predloge kandidatov za priznanje Ob ine Piran v letu 2015.

Rok za oddajo prijave je 31. 7. 2015. Priznanje bo podeljeno ob prazniku Ob ine Piran. Upoštevali bomo samo popolne predloge, ki bodo oddani v razpisnem roku na naslov: Komisija za podeljevanje priznanja Ob ine Piran "Zlati grb Ob ine Piran", Tartinijev trg 2, 6330 Piran.

Na vložiš u Ob ine Piran lahko od ponedeljka do petka med 8.00 in 12.00 ter v sredo med 14.00 in 17.00 prevzamete obrazec za predlaganje prejemnika priznanja. Obrazec je dostopen tudi na spletni strani Ob ine Piran www.piran.si.

RAZPISNA DOKUMENTACIJA: Opremljanje zemljiš s komunalno infrastrukturo na Razgledu nad Piranom
Vprašanja lahko zainteresirani podajo **do torka, 7. 7. 2015, do 10. ure.**

Razpisna dokumentacija mora biti poslana oziroma oddana na naslov: **Ob ina Piran, Urad za gospodarstvo in turizem, Tartinijev trg 2, 6330 Piran.** Razpisno dokumentacijo lahko pošljete pripor eno po pošti ali oddate osebno v zaprti ovojnici v glavni pisarni Ob ine Piran. Ne glede na na in dostave **mora razpisna dokumentacija prispeti najkasneje do srede, 15. 7. 2015, do 10. ure.** Ovojnica mora biti obvezno opremljena z oznako, ki se glasi: »NE ODPIRAJ – PONUDBA ZA SKUPNO JAVNO NARO ILO Ureditev dostopnih cest na Razgledu nad Piranom« Javno odpiranje ponudb bo v sredo, 15. 7. 2015, ob 10.30 v sobi št. 33 (drugo nadstropje).

Ob ina Ankaran

JAVNO ZBIRANJE PONUDB ZANAJEM GOSTIŠ A

Ob ina Ankaran objavlja poziv za Javno zbiranje ponudb za najem gostiš a na Jadranski cesti 66, 6280 Ankaran. Najem se bo v primeru uspešne ponudbe sklenil do 31. 12. 2016 po izklicni najemniški ceni 1.600,00 evrov/mese no. Kot navedeno v priloženem dokumentu, se ponudbe s potrdili o pla ilu varš ine za resnost ponudbe (500,00 evrov) zbirajo do vklju no 6. 7. 2015 do 12. ure. Ponudbe lahko posredujete preko elektronskega naslova info@obcina-ankaran.si ali po pošti na Ob ina Ankaran, Jadranska 66, 6280 Ankaran. Ponudbo lahko vložite tudi osebno, in sicer v asu [uradnih ur](http://www.ankaran.si).

Ob ina Diva a

JAVNI RAZPIS ZA IZBIRO IN SOFINANCIRANJE IZVAJALCEV PROGRAMOV, KI SO V ŠIRŠEM INTERESU IN NISO PREDMET DRUGIH RAZPISOV V OB INI DIVA A - ZA LETO 2015

Predmet javnega razpisa je izbor in sofinanciranje Ob ina Diva a bo v letu 2015 sofinancirala programov, ki niso predmet drugih razpisov v ob ini Diva a ali financiranja iz drugih prora unskih postavk v ob ini Diva a, so v širšem interesu in se izvajajo na obmo ju ob ine Diva a oziroma za ob ane ob ine Diva a. Sredstva, ki se razdelijo na podlagi javnega razpisa niso namenjena za sofinanciranje:

- programov redne - obvezne dejavnosti (zakonska ali pogodbeno obveznost), za katere so zagotovljena sredstva iz drugih virov, investicij;
- Razpis se pri ne z dnevom objave razpisa v Uradnem listu RS in zaklju i 30. dan od dneva objave v Uradnem listu RS.

Rok za oddajo vlog: 26.7.2015; Ve : www.divaca.si

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje ukrepov spodbujanja zaposlovanja v ob ini Diva a za leto 2015

Predmet javnega razpisa je dodelitev prora unskih sredstev za sofinanciranje ukrepov spodbujanja zaposlovanja v ob ini Diva a, in sicer:

- sofinanciranje pripravništva za kritje dela stroškov dela (UKREP 1),
- sofinanciranje novih zaposlitev za kritje dela stroškov dela (UKREP 2) in
- sofinanciranje samozaposlitev za kritje dela stroškov za realizacijo samozaposlitve (UKREP 3).

ROK za predložitev vlog je do vklju no **15.09.2015**

JAVNI RAZPIS ZA IZBIRO IN SOFINANCIRANJE IZVAJALCEV PROGRAMOV ŠPORTA V OB INI DIVA A - ZA LETO 2015

Predmet javnega razpisa je izbor in sofinanciranje izvajalcev programov športa v ob ini Diva a v letu 2015. Ob ina Diva a bo v letu 2015 sofinancirala naslednje programe športa:

- ŠPORTNA VZGOJA OTROK, MLADINE IN ŠTUDENTOV
 - ŠPORTNA VZGOJA PREDŠOLSКИH OTROK
 - ŠPORTNA VZGOJA ŠOLOOBVEZNIH OTROK
 - ŠPORTNA VZGOJA MLADINE (in študentov)
- ŠPORTNA REKREACIJA
- ŠPORT INVALIDOV
- KAKOVOSTNI ŠPORT
- VRHUNSKI ŠPORT
- IZOBRAŽEVANJE, USPOŠABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE STROKOVNIH KADROV V ŠPORTU
- DELOVANJE ŠPORTNIH DRUŠTEV IN KLUBOV
- ŠPORTNE PRIREDITVE

Razpis se pri ne z dnevom objave razpisa v Uradnem listu RS in zaklju i 30. dan od dneva objave v Uradnem listu RS. Rok: 26.7.2015
Ve : www.divaca.si

REGRES ZA LETNI DOPUST

Delodajalec je v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih ZDR-1 dolžan delavcem izplaati regres za letni dopust do 1. julija v tekočem letu.

Višina in način izplačila regresa sta predpisana s kolektivno pogodbo dejavnosti. **e delodajalec ne zavezuje nobena kolektivna pogodba je dolžan delavcem izplaati regres najmanj v višini minimalne plače, ki trenutno znaša 790,73 EUR bruto.** Pravico do izplačila regresa ima vsak delavec, ki je v tekočem letu pridobil pravico do letnega dopusta. Pri tem je treba opozoriti, da pravico do letnega dopusta delavec pridobi s sklenitvijo delovnega razmerja in ne šele po določenem času dela v podjetju. Delavec ima v posameznem koledarskem letu pravico do polnega regresa le v primeru, če je pri delodajalcu zaposlen vse leto za polni delovni čas – razen v določenih primerih, ki jih določa zakon.

Delavcu, ki pri delodajalcu ni zaposlen vse leto, se odmeri sorazmerni del dopusta, in sicer tako, **da mu za vsak mesec zaposlitve v tekočem letu pripada 1/12 regresa.**

Če ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, ima pravico do regresa sorazmerno delovnemu času, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi, razen v primerih, ko delavec dela krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (npr. invalid), predpisi o zdravstvenem zavarovanju (npr. bolniška odsotnost) ali predpisi o starševskem dopustu (npr. skrb za mlajšega otroka), in ima pravice iz socialnega zavarovanja, kot če bi delal polni delovni čas. **Delavcu, ki ima status invalida in lahko na podlagi odločbe dela le polovični delovni čas, pri delodajalcu pa je zaposlen celo leto, torej od 1.1. do 31.12. pripada cel regres.**

Zakon o delovnih razmerjih ZDR-1 določa minimalno višino regresa, ki je enaka višini minimalne plače. Ta za leto 2015 znaša 790,73 EUR bruto. Delodajalec pa je dolžan upoštevati tudi kolektivno pogodbo dejavnosti, ki ga zavezuje. Ta lahko določa višji regres, kot je določen z zakonom. Nekatere kolektivne pogodbe omogočajo delodajalcem, da regres izplačajo tudi v nadenarni obliki.

Vir: [Pla e in kadri](#)

DOBAVA BLAGA NA HRVAŠKO

e podjetje želi, da je dobava blaga na Hrvaško oproščena slovenskega DDV, mora zagotoviti dokazilo, da je bilo blago izneseno iz Slovenije v drugo državo EU.

Skladno s **1. točko 46. člena ZDDV-1** so dobave blaga, ki ga odpošlje ali odpelje prodajalec ali oseba, ki pridobi blago, ali druga oseba za njen račun z ozemlja Slovenije v drugo državo članico, če se opravijo drugemu davčnemu zavezancu ali pravni osebi, ki ni davčni zavezanec, ki delujeta kot taka v tej drugi državi članici, oproščene plačila DDV. Da bi davčni zavezanec (dobavitelj) lahko uveljavljal oprostitvev po omenjeni 1. točki 46. člena ZDDV-1, **morata biti, kot že sami pravilno ugotavljate, izpolnjena dva pogoja, in sicer:**

- kupec iz druge države članice dobavitelju predloži veljavno identifikacijsko številko svoje države članice in
- dobavitelj razpolaga z dokazilom, da je blago dejansko zapustilo Slovenijo.

Pogoje za oprostitvev po 1. točki 46. člena ZDDV-1 podrobneje opredeljuje 79. člen PZDDV, ki določa, da davčni zavezanec, ki želi uveljaviti oprostitvev plačila DDV na podlagi 46. člena ZDDV-1, dokazuje, da je to blago odposlano ali odpeljano v drugo državo članico, z računom in prevozno listino ali drugim ustreznim dokumentom. Običajno se v praksi uporablja **prevozna listina, to je CMR.**

NAJEM PREMOŽENJA OD FIZIČNE OSEBE

O obdavčitvi z dohodnino govorimo v primeru, kadar imata podjetnik ali podjetje premoženje v najemu od fizične osebe.

Dav na osnova za izračun dohodnine: Dav na osnova je dohodek iz oddajanja premoženja v najem, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 % od tako doseženega dohodka. **Namesto normiranih stroškov lahko zavezanec uveljavlja dejanske stroške vzdrževanja premoženja (če jih plačuje sam), ki ohranjajo njegovo uporabno vrednost, vendar se ti stroški priznavajo samo na podlagi računov. Akontacija dohodnine se zaračuna v višini 25 % od davne osnove.** Gre za cedularno obdavčitev, kar pomeni, da se dohodek iz oddajanja premoženja v najem ne všteva v letno osnovo za odmero dohodnine (ni možno uveljavljanje olajšav) in se ta 25 % davek šteje kot dokončni. Akontacija dohodnine se plača tudi, če je nižja od 20,00 EUR. Akontacijo dohodnine izračuna plačnik davka (najemnik) kot davni odtegljaj v obrazcu za obračun davnega odtegljaja (REK-2) in ga obračuna in odtegne hkrati s plačilom najemnine.

Pri najemnem razmerju med fizičnimi osebam mora najemodajalec oddati Napoved za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz oddajanja premoženja v najem, in sicer:

- če se premoženje oddaja za več mesecev v letu, v 15. dneh po poteku tega obdobja (npr. do 15.01. tekočega leta, za preteklo leto),
- v 15. dneh od prejema dohodka iz oddajanja premoženja v najem.

Vir: www.dara.si/dashofer.si

SEZNAM UPRAVIČENCEV DO DONACIJ

Vlada RS je 24. 6. 2015 sprejela Sklep o objavi seznama upravičencev do donacij za leto 2015: Zavezanci za dohodnino lahko zahtevajo, da se do 0,5 % dohodnine, odmerjene od dohodkov, ki se vštevajo v letno davno osnovo, nameni enemu ali največ petim upravičencem, ki so objavljeni na [Seznamu upravičencev do donacij za leto 2015](#). Zahtevo za namenitev dela dohodnine za donacije je možno oddati kadar koli preko sistema eDavki, pisno ali ustno na zapisnik pri finančnem organu. [Obrazec zahteve](#) je objavljen na spletni strani Finančne uprave RS. Vložena zahteva velja do preklica ali do spremembe zahteve. To pomeni, da zavezancu za dohodnino ni treba vsako leto vlagati nove zahteve. Vloži jo le takrat, če jo vlaga prvič ali če želi del dohodnine za donacije nameniti komu drugemu.

Več: www.fu.gov.si

Če pa blago odpošlje ali odpelje iz Slovenije v drugo državo članico oseba, ki pridobi blago, ali druga oseba za njen račun, lahko dobavitelj blaga poleg računa in namesto prej omenjenega dokumenta kot dokazilo, da je bilo blago odposlano ali odpeljano v drugo državo članico, uporabi tudi pisno izjavo o prevozu blaga v drugo državo članico, ki jo podpiše prevzemnik blaga. **V izjavi o prevozu blaga iz prejšnjega odstavka morajo biti navedeni naslednji podatki:**

- ime in naslov dobavitelja;
- številka in datum računa za dobavljeno blago (običajno sami dobavi številka računa še ni znana, zato predlagam vsaj navedbo številke dobavnice);
- ime, naslov in identifikacijska številka za DDV kupca;
- prevozno sredstvo, s katerim bo blago odpeljano, s številko prometnega dovoljenja;
- namembni kraj v drugi državi članici in
- navedba, da je kupec pripravljen slovenskemu davčnemu organu posredovati kakršne koli informacije glede namembnega kraja tega blaga.

Vir: [DDV v poslovni praksi](#)/dashofer.si

SAMOPRIJAVA

Institut samoprijave, ki je urejen v Zakonu o davnem postopku (ZDavP-2), naj bi davne zavezanec spodbudil k prostovoljnemu plačevanju davnih dolgov na način, da bi morebitne pozneje ugotovljene nepravilnosti v davni obliki obračuna oziroma davni napovedih sporočil ali davni nemu organu.

Cilj samoprijave tako ni kaznovanje davnih zavezancev, ki se izogibajo plačilu davkov, temveč spodbujanje davne morale pri zavezancih na način, da jim je dana možnost, da lahko v primeru zamude roka za vložitev obračuna ali napovedi oziroma navedbe neresnih, nepravilnih ali nepopolnih podatkov, naknadno izpolnijo svoje obveznosti. Pri tem pa ZDavP-2 omogoča samoprijavo le v primerih, ko zavezanec davka ni napovedal oziroma je v okviru predložitve davne obliki obračuna ali napovedi, izkazal premalo odmerjen davek.

V primeru samoprijave zavezanec ni odgovoren za prekršek, vendar pa je dolžan izpolniti svojo primarno davno obveznost. Navedeno pomeni, da se njegova prvotna davna obveznost (v času nastanka) poveča za ustrezno obrestno mero, ki je odvisna od tega, v kolikšnem času po poteku roka za predložitev davne obliki obračuna oziroma davne napovedi je zavezanec vložil samoprijavo. Tako se obrestna mera določi na podlagi evropske mednarodne obrestne mere za določeno leto, ki se poveča od 1 do 4 odstotne točke, glede na čas od preteka roka za vložitev obračuna oziroma napovedi.

Daljšje, kot je obdobje od preteka roka za vložitev, višja je torej obrestna mera. Namen tovrstnega obračuna unavajanja obresti je spodbuditi zavezanca, da samoprijavo vložijo v krajšem času od ugotovljenih nepravilnosti oziroma od preteka roka za vložitev obračuna ali napovedi.

Davni zavezanec lahko na podlagi samoprijave predloži davni obračun oziroma napoved najpozneje do začetka enega izmed naslednjih postopkov: davna inšpekcijskega nadzora, vročitve odmerne odločbe, začetka postopka o prekršku oziroma začetka kazenskega postopka. Takoj, ko se za needen izmed navedenih postopkov, je možnost samoprijave izključena. S samoprijavo se davni zavezanec sicer razbremeni odgovornosti in globe za morebitni prekršek, vendar pri tem izgubi vse pravice do ugovorov, ki bi jih sicer imel v davnem inšpekcijskem nadzoru. S samoprijavo se zavezanec tudi ne izogne davni nemu inšpekcijskemu nadzoru, ponavadi s tem celo tvegajo izvedbo davne napovedi za obveznost oziroma obdobje, na katerega se samoprijava nanaša, pri čemer ima FURS pravico odmeriti davek za pet let nazaj od nastanka davne obveznosti. Institut samoprijave davni zavezanec torej daje možnost, da pod pogojem, da prostovoljno poravnajo prvotno nenapovedano ali nepravilno izkazano davno obveznost, ostanejo nekaznovani. Pri tem velja opozoriti, da je za vsako obveznost samoprijavo mogoče vložiti le enkrat, in sicer na podlagi verodostojne dokumentacije, ki izkazuje resnično stanje in s katero je mogoče davno obveznost utemeljeno dokazati.

Vir: www.dara.si/dashofer.si

ZAPOSLOVANJE DELAVCEV

Inšpektorji za delo ugotavljajo, da delodajalci pogosto namesto pogodb o zaposlitvi z delavci sklepajo podjemne pogodbe.

Ob tem opozarjajo, da je sklepanje takšnih pogodb nezakonito, če delavec opravlja delo v okviru redne dejavnosti delodajalca. **Podjemna pogodba je predmet civilnega prava, njeno vsebino in način sklepanja pa opredeljuje Obligacijski zakonik od 619. do 648. člena.** Predmet podjemne pogodbe je izvedba določene dela, kot je izdelava stvari, popravilo stvari, telesno oz. fizično delo ali intelektualno oz. umsko delo ipd. Ob sklenitvi takšne pogodbe se podjemnik zaveže za navedeno opravilo dogovorjen posel, navedeno pa se zaveže, da mu bo za to plačano. Pri tem je v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, navedeno nikoli dolžan podjemnika pred pričetkom izvedbe dela, zavarovati tudi za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (tako imenovani M-12 obrazec). Ob izplačilu dogovorjenega zneska pa je navedeno nikoli dolžan za podjemnika plačati tudi zakonsko predpisane prispevke in davke. Podjemno pogodbo lahko sklenemo, kadar gre na primer za izdelavo slike, pleskanje hiše, popravilo avta, izdelavo spletne strani, ipd. **Bistveno pri tem pa je, da je izvršitev dela končan namen sklenitve takšne pogodbe in ne ustvarja trajnega razmerja med navedeno nikoli in podjemnikom!**

Bistveni elementi delovnega razmerja so:

- prostovoljna vključitev delavca v organiziran delovni proces delodajalca,
- nepretrgano opravljanje dela,
- osebno opravljanje dela, pri čemer se delo opravlja po navodilih in pod nadzorom delodajalca,
- delavec za opravljanje dela prejema od delodajalca plačilo.

Inšpektorji za delo na podlagi zgornjih elementov ugotavljajo, ali gre v posameznem primeru dejansko za delovno razmerje ali ne. V kolikor ugotovijo, da gre za prikrito delovno razmerje lahko delodajalca izdejejo globo v višini od 1.500 do 20.000 EUR. Prav tako lahko od delodajalca zahtevajo, da z delavcem sklene delovno razmerje za nazaj, pri čemer mora za delavca plačati tudi vse davke in prispevke v skladu z zakonom.

Vir: [Plačilo in kadri](#)

MOBING NA DELOVNEM MESTU

Kakšne so dolžnosti delodajalca?

Delodajalec je po zakonu dolžan svojim delavcem nuditi varno delovno okolje, varovati njihovo dostojanstvo ter jim zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev. V ta namen mora delodajalec sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinenjem na delovnem mestu.

Beseda mobing oz. izvorno angleško *mobbing* pomeni ponižujočo in sovražno komunikacijo med sodelavci ali med podrejenimi in nadrejenimi v obliki psihične nasilja na delovnem mestu, ko oseba ali večja skupina oseb psihično zlorablja posameznika in ga spravlja in ohranja v položaju nemoči. Da lahko psihično nasilje označimo kot mobing se mora vedenje pojavljati daljše časovno obdobje (vsaj 6 mesecev) v pogostih intervalih (vsaj enkrat tedensko). Na splošno se je beseda mobing v praksi zelo razširila, sicer pa Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) govori o spolnem in drugem nadlegovanju ter trpinenju na delovnem mestu.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) prepoveduje kakršnokoli obliko spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinenja na delovnem mestu. Da bi preprečili takšno ravnanje v podjetjih, je vsak delodajalec dolžan sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinenjem na delovnem mestu. Odgovornost za nadlegovanje in trpinenje na delovnem mestu je v celoti na povzročitelju/-jih ter na vodstvu podjetja, ki zazna težave v odnosih med zaposlenimi, pa kljub temu dopušča in tolerira agresivno komunikacijo, diskriminatorno vedenje in nasilje na delovnem mestu. **Da bi delodajalec v svojem podjetju lahko preprečil razvoj mobinga, mora najprej sprejeti ustrezne ukrepe oz. pravila s katerimi jasno sporoči svojim zaposlenim, kakšne vrste obnašanja v podjetju so nedopustna.** Torej, da bi delodajalec dejansko preprečil mobing ni dovolj, da sprejme le pisna navodila. Ukrepati mora takoj, ko zazna kakršnokoli obliko nasilnega dejanja med zaposlenimi, sicer je tudi kazensko odgovoren!

Vir: [Varno na delu/ dashofer.si](#)

NOVELA ZAKONA O IGRAH NA SRE O

Na spletnih straneh Ministrstva za finance je bil objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na sre o (ZIS-F). Na spletnem portalu Ministrstva za finance je bil dne 16. 6. 2015 objavljen predlog [Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na sre o](#), pri čemer je rok za pripombe 16. 7. 2015 in jih lahko pošljete na naslov [gp.mf\(at\)gov.si](mailto:gp.mf(at)gov.si).

Igre na sre o so igre, pri katerih imajo udeleženci za plačilo določeno zneska enake možnosti zadeti dobitke, izid igre pa je izključno ali pretežno odvisen od naključja ali kakšnega negotovega dogodka. Delimo jih na klasične igre na sre o in na posebne igre na sre o. Prirejanje iger na sre o je izključno na pravico Republike Slovenije, ki se lahko prirejejo le na podlagi dovoljenja oziroma koncesije pristojnega organa. Igralna naprava, s katero se prirejejo, mora biti skladna s predpisanimi tehničnimi in drugimi zahtevami ter imeti dovoljenje nadzornega organa za uporabo. Uporaba in namestitve igralnih naprav, na katerih so nameščene simulacije iger na sre o ali igre, pri katerih se za vplačilo v posamezno igro in za ugotavljanje nagrade ali dobitka uporablja plačilna tabela, je dovoljena samo prirediteljem, ki imajo koncesijo za prirejanje iger na sre o.

Odgovorno prirejanje iger na sre o (odgovorno igralništvo) je usmerjeno k preventivnim in kurativnim ukrepom, ki ščitijo mladoletnike in druge ob utljljive osebe pred škodljivimi vplivi ezmerne igranja iger na sre o. Prireditelji iger na sre o morajo igralce opozoriti na tveganja, zlasti na možnost za zasvojenost z igrami na sre o, jim nuditi napotke za odgovorno igranje in informacije o tem, kje lahko dobijo pomoč ob zasvojenosti. Kot eden od ukrepov preprečevanja zasvojenosti z igrami na sre o je v Republiki Sloveniji vzpostavljen sistem samoprepovedi. Ta omogoča igralcu, da od prireditelja iger na sre o (v igralnici, igralnem salonu ali pri spletnih igrah na sre o) pisno izjavo zahteva, da mu za najmanj šest mesecev in največ tri leta prepove udeležbo pri igrah na sre o. Samoprepoved velja na celotnem območju Republike Slovenije.

Prepoved prirejanja. Kadar nadzorni organ pri izvajanju nadzora ugotovi, da se igre na sre o prirejejo brez dovoljenja oziroma koncesije, njihovo prirejanje prepove. Če se zavezanec odloži o prepovedi prirejanja iger na sre o ne izvrši, lahko sodišče, na predlog nadzornega organa, ponudniku storitev informacijske družbe odredi omejitev dostopa do spletnih strani, preko katerih se prirejejo spletne igre na sre o.

Vir: www.fu.gov.si

IZRA UN LETNEGA DOPUSTA

Kakšen je na in izra una letnega dopusta in nanj vezano pravico do regresa?

Praden se posvetimo na inu izra una dolžine letnega dopusta in višine regresa, je potrebno poudariti, **da v delovnem pravu velja hierarhija pravnih aktov, ki urejajo posameznikovo delovno razmerje.** To so poleg podrobnih predpisov: Zakon o delovnih razmerjih, Kolektivne pogodbe za posamezno panogo in Pogodba o zaposlitvi, sklenjena med delodajalcem in delojemalcem. Zakaj je to pomembno? Ker v vsi pride do situacije, ko vsi zgoraj naštetih pravnih akti urejajo isto področje različno. V tem primeru za delavca velja tisti, ki je zanj bolj ugoden. Če torej Kolektivna pogodba določa več dni dopusta kot Zakon o delovnih razmerjih, potem veljajo določbe Kolektivne pogodbe. Če pa je Pogodba o zaposlitvi še ugodnejša od Kolektivne pogodbe, pa veljajo določbe **Pogodbe o zaposlitvi.** Minimalno dolžino letnega dopusta določa Zakon o delovnih razmerjih v 159. členu, in sicer letni dopust ne sme biti krajši od **4 tednov**, ne glede na to, ali delavec dela polni delovni čas ali krajši delovni čas od polnega. Če delavec dela 5 dni na teden, potem mu pripada najmanj 20 dni dopusta, če dela 4 dni na teden, mu pripada 16 dni dopusta in tako dalje.

Višina minimalnega regresa v zasebnem sektorju pa je **enaka višini minimalne plače v tekočem letu.** V 2015 to znaša 790,73 evrov (bruto). Morebitna kolektivna pogodba, ki velja za delodajalca, lahko določi tudi višji minimalni regres. Seveda je lahko višji regres določen tudi s Pogodbo o zaposlitvi. Nekatere skupine delavcev imajo pravico do **dodatnih dni dopusta.** Tako imajo starejši delavci, invalidi, delavci z najmanj 60-odstotno telesno okvaro in delavci, ki neгуje in varuje otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, pravico do najmanj treh dodatnih dni letnega dopusta. Starši pa imajo pravico do dodatnega dne dopusta za vsakega otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti. Letni dopust v trajanju 4 tednov in morebitni dodatni dnevi (razen če ni dolžina letnega dopusta drugače določena v kolektivni pogodbi ali dogovorjena v pogodbi o zaposlitvi) pripada delavcu, ki dela oziroma je zaposlen celo koledarsko leto.

Če ima delavec obdobje zaposlitve krajše od enega leta, obdobje zaposlitve krajše od enega leta, ima pravico do 1/12 letnega dopusta za vsak mesec zaposlitve. Ker je pravica do regresa vezana na pravico do letnega dopusta, bo tudi regres v tem primeru izplačan v višini 1/12 za vsak mesec zaposlitve.

LAŽJI POGOJI ZA PRIDOBITEV NPK V GOZDARSTVU

Polnoletni kandidat potrebuje le zdravniško spričevalo, končan OŠ ni več pogoj.

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI) je 25. maja 2015 objavil nov katalog strokovnih znanj in spretnosti za nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK). V katalogu je prišlo do spremembe vstopnih pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi pridobiti poklicno kvalifikacijo za NPK gozdarski gojitelj, gozdarski sekač in gozdarski traktorist. **Za pridobitev NPK kandidat sedaj potrebuje le zdravniško spričevalo o zmoglosti opravljanja teh del in mora biti starejši od 18 let.** Končan osnovna šola ni več vstopni pogoj. Gre za predvidoma enoletno prehodno obdobje, saj se bo ob reviziji gozdarskih standardov, ki se je že začelo, vstopni pogoj končan osnovna šola najverjetneje vrnil v obravnavane kataloge. Tako se lahko do nadaljnjega k opravljanju NPK prijavi tudi kandidat, ki nima končan osnovne šole. Za pridobitev izbrane NPK bo moral v postopku preverjanja NPK le dokazati, da ima znanja, ki so zapisana v izbranem katalogu. Kataloge si lahko ogledamo na spletni strani CPI (<http://www.cpi.si/poklicni-standardi.aspx>). **S certifikatom NPK lahko dokazujemo zmoglost za opravljanje posameznih faz gozdne proizvodnje,** kot so gojenje gozdov, sečnja in traktorsko spravilo gozdnih lesnih sortimentov, oziroma izpolnjevanje minimalnih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati registrirani izvajalci del v gozdovih.

Vir: www.kgzs.si

Primer: Delavec je zaposlen 4 mesece in 7 dni z minimalno plačo in ima v pogodbi o zaposlitvi določeno 20 dni letnega dopusta

Letni dopust: 20 dni pomnoženo s $4/12 = 7$ dni dopusta

Regres: minimalni regres (790,73 bruto) pomnoženo s $4/12 = 263,70$ evrov bruto

Delodajalec mora regres izplačati najkasneje do **1. julija** v tekočem koledarskem letu, razen če se delodajalec znajde v resnih likvidnostnih težavah - v tem primeru lahko izplača regres tudi kasneje, vendar najkasneje do 1. novembra. Če delavcu regres ni bil izplačan, lahko sam toži delodajalca na izplačilo regresa na Delovnem in socialnem sodišču. Če pa je obračun regresa viden na plačilni listi, lahko delavec vloži neposredno izvršbo preko portala COVL, saj plačilna lista velja za verodostojno listino.

Vir: Zakon o delovnih razmerjih /Zavod Mladi podjetnik

APLIKACIJE ZA VE JO PRODUKTIVNOST

Aplikacije, opisane v nadaljevanju, bodo vam in vaši ekipi pomagale pri organizaciji, motivaciji, koncentraciji ter veji produktivnosti.

Organizacija opravil

Any.do vas pripravi, da si na začetku vsakega dne pregledate seznam opravil in se odločite, katera boste dokončali, preložili ali odpovedali. (Na voljo za iOS in Android)

EasilyDo predvideva vaša dnevna opravila tako, da se poveže z drugimi aplikacijami. Opozori vas na e-pošto, na katero ste pozabili odgovoriti, opominja vas na prihajajoče sestanke, spominja na rojstne dneve in preverja vreme ter promet. (Na voljo za iOS in Android)

Evernote sodi med najpopularnejše aplikacije za shranjevanje opravil. Omogoča vam beleženje zapiskov, do katerih lahko dostopate s katerekoli naprave, na kateri je aplikacija naložena. (Na voljo za iOS, Mac, Android in Windows)

Pomoč pri koncentraciji

Focus@Will predvaja glasbo iz različnih kanalov, ki vam pomaga pri koncentraciji in produktivnosti. Z aplikacijo lahko analizirate, katera vrsta glasbe na vas najbolj učinkuje in si jo prilagodite po svoje. (Na voljo za iOS, Android in spletne brskalnike)

Skupinsko delo

Flow je aplikacija za skupinsko organizacijo opravil. Omogoča vam vodenje in spremljanje projektov, izmenjavo sporočil in shranjevanje najpomembnejših datotek. (Na voljo za iOS in Mac)

Zamurai je virtualna skupinska tabla, ki podjetnikom omogoča, da si shranjujejo in izmenjujejo ideje, ter o njih razpravljajo. (Na voljo za iOS)

Nadzor stroškov

Toshl je rezultat slovenskega startupa. Aplikacija omogoča upravljanje osebnih financ, tako da si shranjujete vse odhodke in prihodke. (Na voljo za iOS, Android in Windows)

Spodbujanje produktivnosti

Carrot vas kaznuje, ko odlašate z opravljanjem nalog in nagrajuje s točkami, ko ste produktivni. (Na voljo za iOS)

HabitBull je beležnica, kamor shranite vse navade, ki jih želite opravljati urno, dnevno ali tedensko in vas občasno opozarja na vsako opravilo. (Na voljo za Android)

Vir: entrepreneur.com/Zavod Mladi podjetnik

KRATKOTRAJNO DELO

Kratkotrajno delo je urejeno v [17. členu ZPDZC-1](#). Za kratkotrajno delo se šteje brezplačno opravljanje dela v mikro družbi z najmanj enim in največ 10 zaposlenimi ali pri samozaposleni osebi z največ 10 zaposlenimi, pri čemer morajo biti izpolnjeni še drugi zakonsko določeni pogoji.

Kdo lahko opravlja kratkotrajno delo?

Kratkotrajno delo lahko opravljajo:

- zakonec / zunajzakonski partner / partner v registrirani istospolni skupnosti lastnika ali solastnika mikroorganizacije ali [samozaposlene osebe](#),
- zakonec / zunajzakonski partner / partner v registrirani istospolni skupnosti enega od staršev lastnika ali solastnika mikroorganizacije ali samozaposlene osebe, oseba, s katero je lastnik ali solastnik družbe ali samozaposlene osebe v sorodu v ravni vrsti do prvega kolena,
- starši in otroci zakonca / zunajzakonskega partnerja / partner v registrirani istospolni skupnosti lastnika ali
- solastnika mikroorganizacije ali samozaposlene osebe.

GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ) z mrežo diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP) ščiti, uveljavlja in promovira interese slovenskega gospodarstva v tujini. **S pojmom gospodarska diplomacija pomenimo vse aktivnosti v tej vezi, ki jih opravlja MZZ in 56 diplomatsko-konzularnih predstavništev Republike Slovenije v tujini**, na katerih deluje [22 ekonomskih svetovalcev](#). To je ena glavnih prioriteta MZZ, izvaja pa jo leta 2009 ustanovljeni

Direktorat za gospodarsko diplomacijo. Naloge in pristojnosti direktorata zajemajo delovanje na področju gospodarske diplomacije, bilateralnega gospodarskega sodelovanja ter gospodarske promocije, ki se izvajajo v okviru dveh sektorjev v sestavi direktorata. Direktorat prek nadzora aktivnosti javne diplomacije skrbi tudi za promocijo Slovenije v tujini in dvigovanje ugleda države, zlasti na gospodarskem področju.

Temeljni nalogi Sektorja javno diplomacijo in bilateralno gospodarsko sodelovanje sta vodenje in koordiniranje javne diplomacije ter bilateralnega gospodarskega sodelovanja Republike Slovenije s tujino. **Temeljni nalogi Sektorja za gospodarsko promocijo sta pomoč slovenskim podjetjem pri vstopanju na tuje trge in spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva**, s ciljem povečanja slovenskega izvoza in doseganja njegove največje geografske razpršenosti.

Glavna naloga direktorata je zagotavljanje učinkovitega delovanja gospodarske diplomacije z izvajanjem koordinacije, njenega vodenja in usmerjanja v okviru širšega sistema slovenske zunanje politike. Pri tem sodeluje z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami, pristojnimi za internacionalizacijo slovenskega gospodarstva, zlasti z [Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo](#), [Javno agencijo Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma \(SPIRIT\)](#), [Gospodarsko zbornico Slovenije \(GZS\)](#), [Obrotno-podjetniško zbornico \(OZS\)](#), [Slovensko izvozno in razvojno banko \(SID banko\)](#). V svoje aktivnosti vključuje tudi [slovenske poslovne klube v tujini](#) ter [tudi poslovne konzule Republike Slovenije v tujini](#). Direktorat vodi koordinacijo z OECD na nacionalni ravni.

V Direktoratu za gospodarsko diplomacijo smo na voljo slovenskim poslovnemu vsak delovnik med 8.00 in 16.00 uro na elektronski naslov: [gospodarska-diplomacija.mzz\(at\)gov.si](mailto:gospodarska-diplomacija.mzz(at)gov.si).

Vir: www.mzz.gov.si

Kakšni so pogoji za opravljanje kratkotrajnega dela?

V skladu s [17. členom ZPDZC-1](#) lahko kratkotrajno delo, kot brezplačno delo, opravljajo le osebe, določene v tem členu, in sicer največ 40 ur mesečno. Za kratkotrajno delo ni potrebno skleniti pogodbe. Kratkotrajno delo se mora glede zaposlovanja oseb, mlajših od 18 let, delovnega reda, nočnega dela, odmorov in poitkov ter varstva nekaterih kategorij delavcev opravljati v skladu s predpisi o delovnih razmerjih ter predpisi o varnosti in zdravju pri delu. V skladu s predpisi o zdravstvenem zavarovanju je oseba, ki opravlja kratkotrajno delo, zavarovana za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

Ali je potrebno voditi kakšne evidence pri opravljanju kratkotrajnega dela?

Da. Delodajalec je dolžan voditi evidenco o opravljenem kratkotrajnem delu.

Evidenca mora vsebovati naslednje podatke:

- osebno ime, naslov in davno številko osebe, ki opravlja kratkotrajno delo,

Nadaljevanje na strani 11.

Nadaljevanje s strani 10.

- uro za etka in zaklju ka opravljanja kratkotrajnega dela, kot jo je potrdila oseba, ki opravlja kratkotrajno delo, po dnevih,
- skupno število ur opravljenega kratkotrajnega dela na mese ni ravni.

Delodajalec je dolžan dati evidenco v podpis osebi, ki opravlja kratkotrajno delo, dnevno ob za etku in zaklju ku opravljanja kratkotrajnega dela. Za izvajanje nadzora delodajalec hrani evidence še dve leti po prenehanju opravljanja kratkotrajnega dela osebe, ki je to delo opravljala.

Vir: Moj Spletni priro nik

ZAVAROVANJE NA POTI V TUJINO

Bližajo se po itniški dnevi, ko bodo številni dopustovali izven meja Slovenije, zato smo na ZPS pripravili nekaj nasvetov oz. informacij, kako poskrbeti za ustrezno zavarovanje. **Pravo asno si zagotovite evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja, e sklepate tudi turisti no zavarovanje, pa si vzemite as - primerjajte ponudbe, preberite pogoje in izberite tisto, ki vam po vsebini najbolj ustreza.** Pri zavarovalnih pogodbah za potovanje in prtljago ter pri podobnih kratkoro nih zavarovalnih pogodbah, ki veljajo manj kot en mesec, namre nimate pravice do odstopa od pogodbe, ki ste jo sklenili na daljavo.

Evropska kartica zdravstvenega zavarovanja ne zagotavlja varstva, e potrošniki potujejo v ve ino držav zunaj Evropske unije. Tudi v državah, kjer lahko uveljavljajo pravice na podlagi evropske kartice, so le-te omejene na nujne in potrebne zdravstvene storitve, oziroma v nekaterih državah samo na nujne zdravstvene storitve.

Kaj krije evropska kartica zdravstvenega zavarovanja?

Države EU, EGP (Islandija, Norveška, Lichenstein) in Švica. V teh državah lahko z evropsko kartico uveljavljate nujne in potrebne zdravstvene storitve neposredno v zdravstvenih ustanovah, ki so del javne državne zdravstvene mreže. Pri presoji, katere storitve so potrebne iz medicinskih razlogov, se upošteva tudi pri akovana dolžina bivanja. Tako je npr. oseba, ki dalj asa biva v drugi državi (študentje na študiju v tujini, delavci na delu v tujini ...), upravi ena do ve jega obsega pravic. Zdravnik, ki sprejme osebo na zdravljenje, odlo i o obsegu storitev, ki so potrebne, da se vam ni treba vrniti v domovino zgolj zaradi zdravljenja.

PRODAJA PARCELE

Ve ja zazidljiva posest 4.850 m2 na Krasu med Avberjem in Gradnjami

Pridite in si oglejte. Mirna in son na lokacija. Možnost dokupa sosednjega zazidalnega zemljiš a 4600m2 Na parceli se nahaja vodovod in opti ni kabel. Elektri na instalacija v neposredni bližini. Dostop po asfaltirani zelo malo prometni cesti Avber Gradnje. Po novem prostorskem na rtu prostor za širitev Avberja.

Velikost zemljiš a: 4850 m2; **Cena:** 40Åza m2
Za informacije pokli ite: 041 772035 ali 041 772036

BOJ PROTI NEPLA NIKOM

Finan na uprava (Furs) bo v prihodnjih mesecih poostreno nadzirala delodajalce, ki za svoje zaposlene ne oddajajo obra nov prispevkov za socialno varnost. Preverjali bodo, ali delodajalci, ki kljub pozivu za predložitev REK-obrazcev teh niso oddali, dejansko tudi niso izpla ali pla .

Vir: Moj spletni priro nik 24/15

Makedonija, Srbija, rna gora in Avstralija

V teh državah lahko z evropsko kartico uveljavljate le nujne zdravstvene storitve. Nujno zdravljenje in nujna medicinska pomo so tiste zdravstvene storitve, ki jih ni mogo e odložiti, ne da bi bilo ogroženo vaše življenje ali zdravje. Z evropsko kartico lahko svoje pravice uveljavljate le v zdravstvenih ustanovah, ki so del javne mreže, ne krije pa stroškov pri zasebnih izvajalcih. e se med za asnim bivanjem v tujini zdravite pri zasebnikih, bo ZZZS presodil obseg povra ila stroškov glede na nujnost primera in v skladu s stroški, ki bi jih za enako zdravljenje priznali v javnem zdravstvenem sistemu.

Bosna in Hercegovina

Tudi v tej državi ste upravi eni do nujnih zdravstvenih storitev, vendar boste za njihovo uveljavljanje potrebovali konvencijsko potrdilo.

Nasvet ZPS

1. Pred odhodom se seznanite, kaj krije evropska kartica zdravstvenega zavarovanja.
2. Zagotovite si jo pravo asno. Naro iti jo morate vsaj štiri delovne dni pred odhodom v tujino, v poletnih mesecih pa vsaj sedem dni pred odhodom. e jo že imate, lahko novo naro ite najve 30 dni pred iztekom njene veljavnosti.

Pri turistih nem zavarovanju se osredoto ite na zdravstveno zavarovanje

Turisti no zavarovanje je skupno ime za razli ne vrste zavarovanja, s katerim se zavarujete za nepredvidene dogodke, povezane s potovanji. Najpomembnejše in najbolj razširjeno je zdravstveno zavarovanje v tujini, zavarovalnice pa ponujajo še druga kritja, npr. proti nezgodam, tatvini ali kraji, izgubi prtljage, odgovornosti, prekinitvi ali prisilnemu podaljšanju potovanja.

"Kaj boste izbrali, je seveda odvisno predvsem od vaših potreb, žal pa zavarovalnice ve inoma ne omogo ajo posebne fleksibilnosti pri sestavi zavarovanja, ki bi ustrezalo vašemu konkretnemu položaju. Za turisti no zavarovanje so namre zelo zna ilne paketne ponudbe, v katerih boste skoraj brez izjeme `dobili´ (in pla ali) tudi kritja, ki jih ne želite, tista, ki jih potrebujete, pa bodo morda tako omejena, da vam bodo v praksi le malo koristila." opozarja Mojca Štrucl iz ZPS in dodaja: Najve neprijetnosti in hkrati tudi velike stroške lahko povzro ijo nepredvidene zdravstvene težave v tujini, zato bodite pri izbiri turisti nega zavarovanja pozorni predvsem na zdravstveno zavarovanje.

Nasvet ZPS

1. Podrobno preverite omejitve kritja. Tudi zdravstveno zavarovanje v tujini vas ne bo š itilo v vseh primerih.
2. Izberite ve jo zavarovalno vsoto. Zavarovalna vsota je najve ji znesek, ki ga lahko dobite z naslova zavarovanja. e bodo stroški preseglji zavarovalno vsoto, bo šlo dopla ilo iz vašega žepa.

Vir: Zveza potrošnikov Slovenije

Izdajatelj: D-Bartol d.o.o., Kampel 23d, 6000 Koper. Tel. 05 639 87 97, e-naslov: dbartol.kp@gmail.com. TRR: SI56 1010 0002 9030 834, Banka Koper. Publikacija izhaja v prvem tednu teko ega meseca in je brezpla no dostopna na e-naslovih RRC Koper, Oglasi Primorske. **Glavna in odgovorna urednica:** Irena Bartoli

Sobotna rekreativna delavnica

Sobota, 11. julij 2015, pri etek ob 8.00 uri

Udeleženci se zberejo na avtobusni postajo v Kopru. Od tu bo **voden pohod po Parenzani do Eko to ke v Dekanih** (cca 6 km). Pot je primerna za vse pohodnike. Zbrano skupino bo vodila **Eva Bol i**, ki bo prikazala Parenzano kot pot prijateljstva s kulturnega in rekreacijskega vidika.

Ob 9.30 uri prihod na Eko to ko. Po osvežilnem napitku bo Zavod JVNŽ predstavil »jogo« kot sprostilno in antistresno aktivnost v vsakdanjem življenju.

Sledi sadna malica in povratek. **Iz Eko to ke bo ob 11.00 uri zagotovljen prevoz do startnega mesta** – avtobusna postaja Koper.

Rekreativna delavnica je brezpla na. Glede na omejeno število udeležencev prosimo vse zainteresirane, da se predhodno prijavijo na tel. 031 734 478 oz. po e-pošti: zdravp@gmail.com.

Eko to ka, 11. julija 2015, ob 16.00 uri

Predavanje: Zeliš arstvo za za etnike. Sledi predstavitev zeliš nega vrta na Eko to ki. Predsednica društva Zdrav podjetnik bo predstavila klju ne aktivnosti Združenja zeliš arjev Obale in Krasa.

Ob 17.00 uri Predavanje na temo »Ohranimo srce-prepre evanje kroni nih boleznii«. Predava **Lado Golouh, dr.med.**

18.30 uri: Predstavitev priprave zdravega obroka: Poletna zelenjava in zeliš a za zdravo š itnico oz. hormonsko ravnovesje. Vodi **Simone Godina**, nutricionistka funkcionalne diagnostike. Degustacija.

Strokovna delavnica je brezpla na.

Glede na omejeno število udeležencev prosimo, da se predhodno prijavite na tel. 031 734 478 oz. e-pošti zdravp@gmail.com.

Pokrovitelj delavnice je Mestna občina Koper. Projekt je del operacije Pot zdravlja in prijateljstva – PARENZANA MAGIC in ga sofinancira Evropska unija v okviru Evropskega teritorialnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007-2013.